

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-91-8>

УДК 35.077.2:005.591 (477)

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ЦИКЛУ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ

ANALYSIS OF POLICY FORMATION CYCLE MODELS

Плаксенко Марія Леонідівна

кандидат політичних наук,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7827-4006>**Plaksenko Mariia**

Candidate of Science

У статті здійснено систематизацію теоретичних моделей циклу формування державної політики, що склалися у світовій науці державного управління із середини ХХ ст. до сьогодення. Особливу увагу приділено дослідженням 2018-2025 років. Авторкою проаналізовано класичні стадійні моделі Г. Лассвелла, В. Дженкінса і Дж. Андерсона, теоретичні альтернативи Ч. Ліндблома, оптимальну модель Є. Дрора, змішане сканування А. Ецціоні, системну модель Д. Істона, а також процесно-політичні моделі Дж. Кінгдона, П. Сабатьє та Х. Дженкінс-Сміт, теорію переривчастої рівноваги Ф. Баумгартнера і Б. Джонса. Особливу увагу приділено сучасним інтегративним підходам, а саме формуванню політик, заснованих на доказах П. Кернея, концепції політичної спроможності М. Гоулетта, М. Ремеша та Х. Ву, поведінковим підходам К. Санштейна та П. Джона, підходу забезпечення політичної спроможності М. Ендрюса, Л. Пріцчетта і М. Вулкока.

Ключові слова: публічне управління; державна політика; цикл формування політики; модель Лассвелла; модель множинних потоків; адвокаційна коаліція; доказова політика; політична спроможність; Концепція національної системи стратегічного планування; Регламент Кабінету Міністрів України.

The article systematizes theoretical models of the cycle of public policy formation that have developed in the world science of public administration from the mid-20th century to the present. Particular attention is paid to research from 2018-2025. The author analyzes the classical stage models of G. Lasswell, W. Jenkins and J. Anderson, theoretical alternatives of Ch. Lindblom, the optimal model of J. Dror, mixed scanning of A. Etzioni, the system model of D. Easton, as well as the process-political models of J. Kingdon, P. Sabatier and H. Jenkins-Smith, the theory of punctuated equilibrium of F. Baumgartner and B. Jones. Particular attention is paid to modern integrative approaches, namely, the evidence-based policy formulation of P. Cairney, the concept of political capacity of M. Howlett, M. Ramesh and X. Wu, the behavioral approaches of K. Sunstein and P. John, the approach to ensuring political capacity of M. Andrews, L. Pritchett and M. Woolcock. The study reveals that the modern scientific tradition is moving from a rigidly staged understanding to an integrative approach in which rational analytical operations are combined with the political process, coalition interaction and evidence base. The Ukrainian regulatory and legal framework for policy development is analyzed, namely the Regulations of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Concept of the National Strategic Planning System, which for the first time at the regulatory level formalizes the hierarchy of eleven types of strategic planning documents - from the Vision of the Future of Ukraine for 30 years and the Strategy for the Development of Ukraine for 14 years to the State Budget and the Government's Priority Action Plan for 1 year. It is substantiated that the implementation of the Concept creates the prerequisites for the transition of Ukrainian practice from a fragmented stage model to a holistic integrative one, consistent with modern international theoretical approaches and practices. As a prospect for further scientific exploration, empirical verification of the action of the selected models in specific cases of Ukrainian politics and the development of an author's integrative model of the policy development cycle, adapted to the Ukrainian institutional context, are identified.

Keywords: public administration; public policy; policy formation cycle; Lasswell's model; Multiple Streams Framework; Advocacy Coalition Framework; evidence-based policy; policy capacity; Concept of the National Strategic Planning System; Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Постановка проблеми. Реформа державного управління в Україні, зумовлена процесом європейської інтеграції, відкриттям Кластеру 1 переговорів про вступ до ЄС та його вимогам, завданнями повоєнного віднов-

лення, актуалізує потребу підвищення інституційної спроможності державної служби до формування державних політик. Стратегії реформування державного управління до 2030 року та Концепція національної системи

стратегічного планування визначають підвищення якості вироблення політик стратегічним пріоритетом [1]. Реалізація цих завдань потребує теоретико-методологічної основи, зокрема глибокого розуміння моделей циклу формування політики, що дозволяє критично оцінити чинну українську практику та визначити релевантні концептуальні орієнтири для її трансформації.

Поняття «циклу політики» (policy cycle) як послідовності стадій її розробки (від визначення проблеми до оцінювання результатів впровадження) становить одне з базових аналітичних понять сучасної науки державного управління. Проте попри інтуїтивну очевидність цієї концепції, за майже сімдесят років розвитку теоретичної традиції виникли принципово різні моделі, які дають альтернативні відповіді на питання про природу процесу вироблення політик, а саме раціональний або політичний, лінійний або нелінійний, керований експертизою або партисипативною взаємодіями. У вітчизняній науковій літературі систематизація цих моделей і оцінка їх релевантності для української практики залишаються фрагментарними, а прикладна орієнтація на аналіз чинної української нормативної рамки, зокрема Регламенту Кабінету Міністрів України та щойно ухвалені Концепції національної системи стратегічного планування, потребує спеціального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Концепцію циклу політики започаткував Г. Лассвелл у праці «Процес прийняття рішень» (англ. – *The Decision Process: Seven Categories of Functional Analysis*), сформулювавши семистадійну модель [2]. Подальший розвиток пов'язаний з роботами Г. Саймона про обмежену раціональність [3], Ч. Ліндблума про інкременталізм [4], Є. Дрора про оптимальну модель [5], А. Ецціоні про змішане сканування [6], Д. Істона про політичну систему [7]. Класичні стадійні моделі 1970-х років В. Дженкінса і Дж. Андерсона уточнили і розширили лассвеллівську схему [8; 9].

Наступний етап пов'язаний з появою моделей, що зосередились на конкретних фазах або механізмах змін. Модель множинних потоків Дж. Кінгдона сфокусувалася на встановленні порядку денного через взаємодію визначених проблем, рішень та політичного потоку [10]. Рамка адвокаційних коаліцій П. Сабатьє і Х. Дженкінс-Сміт переорієнтувала аналіз на довготривалу еволюцію коа-

ліцій політичних акторів [11]. Теорія переривчастої рівноваги Ф. Баумгартнера і Б. Джонса пояснила закономірності чергування стабільності і проривів [12].

Сучасна дослідницька традиція 2018–2025 рр. представлена низкою впливових праць. М. Гоуллетт і М. Ремеш у праці «Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики» (англ. – *Studying Public Policy: Principles and Processes*) систематизували п'ятистадійну модель з наскрізним урахуванням акторів, інститутів та ідей [13]. П. Кернер у «Розуміючи публічну політику» (англ. – *Understanding Public Policy: Theories and Issues*) обґрунтував так званий підхід, який базується на доказах, центром якого є інтеграція наукового знання і політичного процесу [14]. К. Вейбл і П. Сабатьє у «Теорії політичних процесів» (англ. – *Theories of the Policy Process*) здійснили мета-огляд усіх ключових теоретичних рамок [15]. Концепція політичної спроможності, розроблена Х. Бу, М. Ремешем і М. Гоуллеттом, перенесла фокус на здатність системи державного управління виконувати аналітичні, координаційні та імплементаційні функції [16]. У свою чергу К. Санштейн і Л. Райш, П. Джон розкрили когнітивні і соціально-психологічні механізми впливу на поведінку суб'єктів реалізації політики [17; 18]. У межах підходу «Розбудова державної спроможності» (англ. – *Building State Capability: Evidence, Analysis, Action*) М. Ендрюс, Л. Прицетт і М. Вулкок обґрунтували адаптивну модель ітеративного вирішення проблем, що є прямим методологічним викликом класичній стадійній моделі [19].

У вітчизняній науковій традиції питання аналізу циклу формування політик і його моделей розробляється фрагментарно, є певні наукові статті у фаховій вітчизняній періодиці, які частково розкривають цей методологічний аспект [20; 21; 22]. Разом з тим систематичний компаративний аналіз моделей циклу формування політики з прикладною орієнтацією на ухвалену Концепцію національної системи стратегічного планування залишається недостатньо опрацьованим, що визначає предметне поле цієї статті.

Мета статті – систематизувати основні моделі циклу формування політики, що склалися у світовій науці державного управління від середини ХХ ст. до сучасності, з акцентом на дослідження 2018–2025 рр., та проаналізувати їх релевантність для української практики вироблення політик у контексті чинного

Регламенту Кабінету Міністрів України та Концепції національної системи стратегічного планування. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- розкрити концепт «циклу політики» як аналітичного інструмента;
- охарактеризувати класичні стадійні моделі середини ХХ ст.;
- проаналізувати процесно-політичні моделі 1980-1990 рр.;
- окреслити сучасні інтегративні підходи 2018-2025 рр.;

визначити релевантність моделей для української нормативної рамки вироблення політик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретична традиція аналізу циклу формування політики розгортається за трьома послідовними хвилями. Перша хвиля, яка охоплює повоєнний період 1950-1970 років, розвиває класичні стадійні моделі та їх альтернативи, які створили категоріальний апарат аналізу. Друга хвиля, що припадає на 1980-1990 роки, окреслює процесно-політичні моделі, які переорієнтували аналіз з експертної раціональності на політичну динаміку. І з рештою, третя хвиля, починаючи від 2000-х років, засвідчує сучасні інтегративні підходи, у центрі яких інтеграція раціональних, політичних, доказових та поведінкових вимірів формування політик.

Класичну стадійну модель започаткував Гарольд Лассвелл, яку представив у своїй праці «Процес прийняття рішень» (1956 р.) [2]. Він виокремив сім послідовних стадій ухвалення рішень:

- 1) збирання інформації (*intelligence*), що полягає у зборі та систематизації необхідної інформації для прийняття рішення;
- 2) просування (*promotion*), що зосереджується на обговорення альтернатив та просуванні певних варіантів дій всередині суспільства;
- 3) припис (*prescription*) – формулювання обраного курсу політики та його юридичне закріплення;
- 4) впровадження в дію (*invocation*) – містить перші результати реалізації політики та зворотній зв'язок від суспільства;
- 5) застосування (*application*) – безпосередня імплементація рішення всіма залученими сторонами;
- 6) припинення (*termination*) – закінчення імплементації політики
- 7) оцінка (*appraisal*), під час якої відбувається глибинний аналіз щодо запланованих

та досягнутих цілей політики, визначаються проблеми та причини відсутності успіхів за певними напрямками.

Модель Лассвелла вперше сформулювала уявлення про політику як цілісний, керований аналітичною логікою процес та стала засадничою в теоретико-методологічній парадигмі. Послідовники Лассвела, В. Дженкінс [8] та Дж. Андерсон [9], розширили його стадійний підхід, звівши його до компактнішої послідовності: ідентифікація проблеми, встановлення порядку денного, формулювання, ухвалення рішення, імплементація, припинення та оцінювання. Ці моделі стали класичним стандартом і донині використовуються як базова аналітична рамка. Головна теоретична цінність стадійних моделей полягає у доведенні того, що політика розгортається як послідовність відносно автономних стадій, кожна з яких потребує специфічної експертизи. Головне обмеження у надмірному оптимізмі щодо раціональності процесу та ігнорування політичної природи ухвалення рішень.

Паралельно з класичною стадійною моделлю в той самий час, середина ХХ століття, формувалися теоретичні альтернативи. Герберт Саймон у «Адміністративній поведінці» (англ. – *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*) обґрунтував концепцію обмеженої раціональності: реальні рішення ухвалюються в умовах неповної інформації, обмежених когнітивних ресурсів та часових обмежень, і адміністративні особи ухвалюють рішення, які «задовольняють», а не максимізують вигоду [3]. Чарльз Ліндблом у класичній статті «Наука інкременталізму» (англ. – *The Science of Muddling Through*) запропонував, власне концепцію інкременталізму, яка визначає, що реальна політика формується не через комплексний аналіз альтернатив, а через послідовні незначні коригування наявного курсу [4]. Єхезкель Дрор у «Переосмислення державної політики» (англ. – *Public Policymaking Reexamined*) розгорнув оптимальну модель, у якій раціональні стадії доповнюються «метapolітичним» рівнем (розроблення методів вироблення політики, оцінка структур ухвалення рішень) [5]. Соціолог Амітай Ецціоні у статті про змішане сканування запропонував синтез раціонального й інкрементального підходів через розрізнення «фундаментальних» та «інкрементальних» рішень [6]. Девід Істон у своїй фундаментальній праці «Системний аналіз політичного життя» (англ. – *A Systems Analysis of Political*

Life) вписав вироблення політики у ширшу схему політичної системи (входи – конверсія – виходи – зворотний зв'язок) [7].

Друга хвиля теоретичної традиції 1980-1990 років, пов'язана з процесно-політичними моделями циклу політики. Джон Кінгдон у праці «Порядки денні, альтернативи та державна політика» (англ. - *Agendas, Alternatives, and Public Policies*) запропонував модель множинних потоків [10]. За Кінгдоном, у політичному процесі існують три відносно незалежних потоки: потік проблем (*problems stream*), потік політик або рішень (*policy stream*), політичний потік (*political stream*). Політика формується тоді, коли ці потоки поєднуються, з'являється «вікно політики» (*policy window*), у яке «політичні підприємці» (*policy entrepreneurs*) можуть просувати свої рішення. Кінгдон радикально змінив розуміння встановлення порядку денного, адже тепер це не пасивна реакція на проблеми, а активний процес створення умов для змін.

Пол Сабатьє і Генг Дженкінс-Сміт у концепції адвокаційних коаліцій переорієнтували аналіз з окремого циклу на довготривалу еволюцію політичних субсистем, що може тривати від десяти до двадцяти років. Актори політики групуються в коаліції на основі спільних цінностей і переконань, а політики формуються не у стадійному циклі, а у складному процесі коаліційної конкуренції, зовнішнього тиску та політичного розвитку [11]. У своїй класичній праці «Порядки денні та нестабільність в американській політиці» (англ. – *Agendas and Instability in American Politics*) американські політологи Френк Баумгартнер та Браян Джонс у обґрунтували теорію переривчастості рівноваги, показавши, що політичний процес чергує довгі періоди відносної стабільності з різкими «проривами», коли зростає увага до проблеми, змінюється домінантне бачення, руйнуються стабільні «політичні монополії» і формується нова політика [12]. Цікаво, що і сьогодні розроблена цими авторами теорія використовується для аналізу не лише американської політики, але і політик ЄС та міжнародних організацій.

Третя хвиля пов'язана із сучасними інтегративними підходи 2018-2025 років та розвиває декілька паралельних, але концептуально дотичних ліній. По-перше, політика, заснована на доказах (*evidence-based policy*), розроблена, зокрема, у працях Пола Кернея, обґрунтовує інтеграцію наукового знання і систематичного оцінювання у всі стадії вироблення політики [14]. По-друге, концеп-

ція політичної спроможності (*policy capacity*), розвинута у роботах Сюнь Ву, Махалінгата Ремеша і Майкла Гоуллетта, визначає спроможність системи державного управління як інтегральну здатність виконувати аналітичні (*analytical*), операційні (*operational*) та політико-адміністративні (*political-administrative*) функції на трьох рівнях: індивідуальному, організаційному та системному [16]. По-третє, поведінкова публічна політика (*behavioural public policy*) Касса Санштейна і Лусія Райш [17], Пітера Джона [18] переорієнтовує фокус з інституційних і процесуальних аспектів на когнітивні механізми поведінки громадян і посадовців, які реалізують політику. І зрештою, підхід розбудови державної спроможності (*building state capability*) Метта Ендрюса, Ланта Пріцчетта і Майкла Вулкока обґрунтовує адаптивну модель ітеративного вирішення проблем (*problem-driven iterative adaptation, PDIA*), відповідно до якої цикл розробки політики розглядається не як лінійна послідовність стадій, а як циклічний ітеративний процес з коротких циклів «діагноз - конструкція – тестування – адаптація» [19]. Ці сучасні підходи не заперечують класичні моделі, а інтегрують їх у ширшу рамку, у центрі якої постає визнання складності реального процесу, обмеженої раціональності акторів, необхідності поєднання експертизи з політичним торгом і роль доказової бази.

Компаративний огляд теоретичних моделей дозволяє виокремити чотири магістральні лінії теоретичної еволюції. По-перше, перехід від лінійно-стадійного розуміння процесу до нелінійного, циклічного і партисипативного. По-друге, переорієнтація з фокусу на експертно-аналітичному характері вироблення політик до інтеграції експертизи з політичним процесом і поведінковими механізмами. По-третє, розширення часової перспективи від одиничного циклу (Лассвелл, Дженкінс) до довгострокової еволюції коаліцій, ідей і монополій (Сабатьє, Баумгартнер, Гоуллетт). По-четверте, зсув від опису процесу до пояснення механізмів політичних змін і, на новітньому етапі, до дизайну адаптивних процедур (Ендрюс, Пріцчетт, Вулкок).

Українська нормативна рамка вироблення політик відображена у Регламенті Кабінету Міністрів України, ухваленому постановою КМУ від 18 липня 2007 р. № 950 з наступними змінами і доповненнями [23], у Законі України «Про адміністративну процедуру» [24] та у Законі України «Про державне прогнозування та розроблення програм еконо-

мічного і соціального розвитку України» [26]. Регламент КМУ де-факто спирається на класичну стадійну модель: підготовка проекту акта розробником, узгодження із зацікавленими центральними органами виконавчої влади, правова експертиза Міністерством юстиції, розгляд Урядовим комітетом, ухвалення Кабінетом Міністрів. Ця формально-нормативна стадійність відповідає моделі Лассвелла – Дженкінса, але має декілька ключових обмежень:

- обмежене врахування стадії встановлення порядку денного (яка фактично передана політичному рівню);
- формальне ставлення до аналітичного обґрунтування (пояснювальні записки часто не містять глибокого аналізу проблеми, а також регуляторного впливу);
- недостатнє врахування коаліційних взаємодій та публічних консультацій;
- обмежена можливість адаптивного коригування ухваленої політики за результатами оцінювання.

Зазначені дані про масштаб проблеми, наведені у Концепції національної системи стратегічного планування, підтверджують ці теоретичні спостереження [1]. За оцінкою Мінекономіки, на загальнодержавному рівні прийнято 333 стратегічні документи різних типів, зокрема 32 програми, 102 стратегії, 98 планів, 79 концепцій, 22 інші програмні документи. У 102 стратегіях визначено понад 600 цілей (з них понад 350 стратегічних). Плановий обсяг фінансування, необхідний для виконання цих документів, становить 1 001 733 млн грн, зокрема за рахунок державного бюджету – 208 036,79 млн грн. Водночас плановий обсяг фінансування з державного бюджету визначений лише у 21 із 333 документів, тобто більш як у 94 % випадків стратегічні документи ухвалено без визначеного бюджетного забезпечення. Ці дані наочно ілюструють теоретично передбачені обмеження стадійної моделі: розпорошення цілей, слабкий зв'язок між стратегічним і бюджетним плануванням, відсутність єдиної ієрархічної системи документів.

Концепція національної системи стратегічного планування, що була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2025 р. № 853-р, є принципово новим кроком у розвитку української нормативної рамки. Концепція вперше на нормативному рівні формалізує підходи до розбудови ієрархічної системи цілепокладання. У Концепції передбачено три ключові реформи.

По-перше, формування ієрархічно простої, необхідної і достатньої системи стратегічних документів на загальнодержавному рівні: одинадцять типів документів, зокрема Стратегія розвитку України на 14 років як верхньорівневий документ; секторальні та кроссекторальні стратегії на 7 років з планами заходів (4+3 роки); Державна стратегія регіонального розвитку (7 років); Стратегія національної безпеки України; Програма діяльності Кабінету Міністрів України; Прогноз економічного і соціального розвитку України на 4 роки; Бюджетна декларація на 3 роки; стратегічні плани центральних органів виконавчої влади (стратегічна частина на 7 років і операційна на 3 роки); Державний бюджет України та план пріоритетних дій Уряду на 1 рік. Під час розроблення Стратегії розвитку України враховується бачення майбутнього України на 30 років. По-друге, посилення відповідальності міністрів за формування та реалізацію державної політики з наданням стратегічним планам центральних органів виконавчої влади статусу ключового документа з планування та управління діяльністю. І по-третє, перехід до прозорого звітування через впровадження єдиної інформаційної системи моніторингу прогресу виконання стратегічних документів.

Прив'язка Концепції до сучасних теоретичних моделей циклу формування політики виявляється у кількох аспектах. Насамперед, введення 30-річного бачення майбутнього і 14-річної Стратегії розвитку відображає розширення часової перспективи, притаманне рамці адвокаційних коаліцій Сабатьє та концепції політичної спроможності Ву, Ремеша і Гоулетта щодо здатності системи вести довгостроковий стратегічний аналіз як самостійна аналітична функція. Крім того, обов'язкове оцінювання ефективності та публічне звітування, передбачені Концепцією, безпосередньо кореспондують з принципом політики, заснованої на доказах П. Кернея, а саме інтеграцією систематичного оцінювання у весь цикл політики, на кожному етапі. Важливим стала інтеграція стратегічного і бюджетного планування (зокрема через стратегічні плани ЦОВВ, що містять і стратегічну частину, і операційну із прив'язкою до Бюджетної декларації та реформу публічних інвестицій). Це в свою чергу відображає концепцію політичної спроможності, а саме поєднання аналітичних, координаційних та імплементаційних функцій в єдиній рамці зрештою, інклюзивні консультації із заінтересованими сторонами, декларовані як принцип нової системи, корес-

понадують з партисипативними моделями врядування та рамкою адвокаційних коаліцій. Нарешті, безпосереднє посилення Концепції на Принципи державного управління ОЕСР/SIGMA як методологічну основу підкреслює орієнтацію на сучасну міжнародну рамку спроможності державного сектору [25].

Реалізацію Концепції передбачено двома етапами: на першому (2025–2026 рр.) етапі внесення змін до Регламенту КМУ, розроблення та подання на розгляд Верховної Ради України нового фундаментального закону про національну систему стратегічного планування, а також забезпечення функцій верхньорівневого документа Планом України, схваленим у 2024 р. у межах інструменту Ukraine Facility; на другому етапі (2027–2028 рр.) після набрання чинності новим законом передбачено розроблення Стратегії розвитку України, оцінка й перегляд усіх наявних стратегічних документів з включенням їх актуальних положень до нових секторальних та кроссекторальних стратегій, прийняття нормативно-правових актів і методичних рекомендацій. Модель множинних потоків Кінгдона підказує, що ухвалення Концепції у серпні 2025 р. є типовим «вікном політики», сходженням довготривалого запиту експертної спільноти (потік рішень), актуалізованої воєнними викликами потреби в стратегічній координації (потік проблем) і політичної волі євроінтеграційного порядку денного (потік політики). Успіх подальшої імплементації Концепції залежатиме від формування довгострокової коаліції підтримки (Уряду, донорів, експертних центрів, науково-освітньої спільноти і парламентських комітетів тощо), що відповідає прогнозам рамки адвокаційних коаліцій Сабатьє.

Висновки. Систематизація моделей циклу формування політики засвідчує суттєву еволюцію теоретичних уявлень. Від жорстко-раціонально-стадійного бачення (Лассвелл, Дженкінс, Андерсон) до нелінійних, партисипативних, коаліційних та доказових моделей (Кінгдон, Сабатьє, Баумгартнер) і далі до сучасних інтегративних підходів 2018–2025 рр. (Гоуллетт і Ремеш, Кернер, Ву, Санштейн, Ендрюс, Пріцчетт, Вулкок). Наукова традиція сьогоденні рухається від бінарного протиставлення раціональної й політичної логік до синтетичних моделей, у центрі яких інтеграція експертизи з політич-

ним процесом, доказовою базою і поведінковими механізмами. Виокремлено чотири магістральні лінії еволюції: перехід від лінійності до нелінійності; переорієнтація на інтеграцію експертизи з політикою; розширення часової перспективи; зсув від опису до дизайну адаптивних процедур.

Для української практики вироблення політик проаналізовано чинну нормативну рамку, а саме Регламент Кабінету Міністрів України та та Концепцію національної системи стратегічного планування. Регламент КМУ де-факто спирається на класичну стадійну модель, що має суттєві обмеження у врахуванні порядку денного, коаліційних взаємодій та адаптивного коригування політик. Ухвалення Концепції національної системи стратегічного планування створює нормативну передумову для переходу від фрагментованої стадійної моделі до цілісної інтегративної, узгодженої з сучасними міжнародними теоретичними підходами. Реалізація цього переходу залежить від подальшого методичного розроблення інструментів імплементації Концепції та формування довгострокової коаліції підтримки реформи.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у: емпіричній верифікації дії виокремлених теоретичних моделей у конкретних кейсах української політики (наприклад, цифрова трансформація, реформа охорони здоров'я, повоєнне відновлення, євроінтеграція); розробленні авторської інтегративної моделі циклу розробки політики, адаптованої до українського інституційного контексту з урахуванням Концепції національної системи стратегічного планування; компаративному аналізі національних систем стратегічного планування у країнах Балтії, Вишеградської групи та Західної Європи як релевантних для української реформи.

Заява про використання інструментів штучного інтелекту. Під час підготовки рукопису авторка використовувала інструмент штучного інтелекту Claude (Anthropic, <https://claude.ai>) для мовного редагування, узагальнення джерельної бази та стилістичного покращення окремих фрагментів тексту. Усі результати були перевірені та доопрацьовані автором. Автор несе повну відповідальність за зміст статті, достовірність викладених даних, висновків та наведених джерел.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції національної системи стратегічного планування : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2025 р. № 853-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/853-2025-p> (дата звернення: 20.06.2026).
2. Lasswell H. D. *The Decision Process: Seven Categories of Functional Analysis*. College Park, MD : University of Maryland Press, 1956. 23 p.
3. Simon H. A. *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*. 4th ed. New York : Free Press, 1997. 368 p.
4. Lindblom C. E. The Science of Muddling Through. *Public Administration Review*. 1959. Vol. 19, No. 2. P. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.2307/973677>
5. Dror Y. *Public Policymaking Reexamined*. San Francisco : Chandler Publishing, 1968. 370 p.
6. Etzioni A. Mixed-Scanning: A 'Third' Approach to Decision-Making. *Public Administration Review*. 1967. Vol. 27, No. 5. P. 385–392. DOI: <https://doi.org/10.2307/973394>
7. Easton D. *A Systems Analysis of Political Life*. New York : Wiley, 1965. 507 p.
8. Jenkins W. I. *Policy Analysis: A Political and Organisational Perspective*. London : Martin Robertson, 1978. 278 p.
9. Anderson J. E. *Public Policymaking: An Introduction*. 8th ed. Stamford, CT : Cengage Learning, 2015. 384 p.
10. Kingdon J. W. *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. 2nd ed. updated. Boston : Longman, 2011. 288 p.
11. Sabatier P. A., Jenkins-Smith H. C. *Policy Change and Learning: An Advocacy Coalition Approach*. Boulder : Westview Press, 1993. 290 p.
12. Baumgartner F. R., Jones B. D. *Agendas and Instability in American Politics*. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 2009. 344 p.
13. Howlett M., Ramesh M. *Studying Public Policy: Principles and Processes*. 4th ed. Oxford : Oxford University Press, 2020. 384 p.
14. Cairney P. *Understanding Public Policy: Theories and Issues*. 2nd ed. London : Red Globe Press, 2019. 336 p.
15. Weible C. M., Sabatier P. A. (eds.). *Theories of the Policy Process*. 4th ed. New York : Routledge, 2018. 416 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429494284>
16. Wu X., Ramesh M., Howlett M. Policy capacity: A conceptual framework for understanding policy competences and capabilities. *Policy and Society*. 2015. Vol. 34, No. 3–4. P. 165–171. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.polsoc.2015.09.001>
17. Sunstein C. R., Reisch L. A. *Trusting Nudges: Toward a Bill of Rights for Nudging*. New York : Routledge, 2019. 158 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351138338>
18. John P. *How Far to Nudge? Assessing Behavioural Public Policy*. Cheltenham : Edward Elgar, 2018. 168 p. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781785367847>
19. Andrews M., Pritchett L., Woolcock M. *Building State Capability: Evidence, Analysis, Action*. Oxford : Oxford University Press, 2017. 288 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198747482.001.0001>
20. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Формування та реалізація державної політики: теоретико- правовий дискурс. *Public Management and Law History Theory Practice*. 2021. № 1. С. 54–62. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-6068-2021-1-54-62> (дата звернення: 10.07.2026).
21. Берегута В. В., Польовий М. А. Прикладне застосування моделі циклу політики М. Говлета та М. Рамеша: кейс вступу Фінляндії до НАТО. Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця : Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса, 2024. С. 63–65. URL: <https://jprasmd.donpu.edu.ua/article/view/14765> (дата звернення: 20.06.2026).
22. Чабанна М. Застосування моделі політико-управлінського циклу до дослідження процесу прийняття політичних рішень. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2010. Вип. 5 (49). С. 354–364. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/chabanna_zastosuvannia.pdf (дата звернення: 10.07.2026)
23. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-p> (дата звернення: 20.06.2026).
24. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20> (дата звернення: 20.06.2026).
25. OECD (2023). *The Principles of Public Administration*. Paris : OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/the-principles-of-public-administration_3d20d3ce-en.html (дата звернення: 20.06.2026).

26. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (дата звернення: 10.07.2026).

REFERENCES:

1. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025). Pro skhvalennia Kontseptsii natsionalnoi systemy stratehichnoho planuvannia [On approval of the Concept of the National Strategic Planning System]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 853-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/853-2025-p> [in Ukrainian].
2. Lasswell, H. D. (1956). *The Decision Process: Seven Categories of Functional Analysis*. College Park, MD: University of Maryland Press.
3. Simon, H. A. (1997). *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations* (4th ed.). New York: Free Press.
4. Lindblom, C. E. (1959). The Science of Muddling Through. *Public Administration Review*, 19 (2), 79–88. <https://doi.org/10.2307/973677>
5. Dror, Y. (1968). *Public Policymaking Reexamined*. San Francisco: Chandler Publishing.
6. Etzioni, A. (1967). Mixed-Scanning: A 'Third' Approach to Decision-Making. *Public Administration Review*, 27 (5), 385–392. <https://doi.org/10.2307/973394>
7. Easton, D. (1965). *A Systems Analysis of Political Life*. New York: Wiley.
8. Jenkins, W. I. (1978). *Policy Analysis: A Political and Organisational Perspective*. London: Martin Robertson.
9. Anderson, J. E. (2015). *Public Policymaking: An Introduction* (8th ed.). Stamford, CT: Cengage Learning.
10. Kingdon, J. W. (2011). *Agendas, Alternatives, and Public Policies* (2nd ed., updated). Boston: Longman.
11. Sabatier, P. A., & Jenkins-Smith, H. C. (1993). *Policy Change and Learning: An Advocacy Coalition Approach*. Boulder: Westview Press.
12. Baumgartner, F. R., & Jones, B. D. (2009). *Agendas and Instability in American Politics* (2nd ed.). Chicago: University of Chicago Press.
13. Howlett, M., & Ramesh, M. (2020). *Studying Public Policy: Principles and Processes* (4th ed.). Oxford: Oxford University Press.
14. Cairney, P. (2019). *Understanding Public Policy: Theories and Issues* (2nd ed.). London: Red Globe Press.
15. Weible, C. M., & Sabatier, P. A. (Eds.). (2018). *Theories of the Policy Process* (4th ed.). New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429494284>
16. Wu, X., Ramesh, M., & Howlett, M. (2015). Policy capacity: A conceptual framework for understanding policy competences and capabilities. *Policy and Society*, 34 (3–4), 165–171. <https://doi.org/10.1016/j.polsoc.2015.09.001>
17. Sunstein, C. R., & Reisch, L. A. (2019). *Trusting Nudges: Toward a Bill of Rights for Nudging*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351138338>
18. John, P. (2018). *How Far to Nudge? Assessing Behavioural Public Policy*. Cheltenham: Edward Elgar. <https://doi.org/10.4337/9781785367847>
19. Andrews, M., Pritchett, L., & Woolcock, M. (2017). *Building State Capability: Evidence, Analysis, Action*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198747482.001.0001>
20. Lazor, O., & Lazor, O. (2021). Formuvannia ta realizatsiia derzhavnoi polityky: teoretyko-pravovyi dyskurs [Formation and implementation of state policy: theoretical-legal discourse]. *Publichne upravlinnia ta pravo: istoriia, teoriia, praktyka – Public Management and Law: History, Theory, Practice*, 1, 54–62. Retrieved from <https://doi.org/10.31652/2786-6068-2021-1-54-62> [in Ukrainian].
21. Berehuta, V. V., & Polovyi, M. A. (2024). Prykladne zastosuvannia modeli tsykladu polityky M. Hovleta ta M. Ramesha: keis vstupu Finliandii do NATO [Applied application of the M. Howlett and M. Ramesh policy cycle model: the case of Finland's accession to NATO]. In *Prykladni aspekty suchasnykh mizhdystsyplinarnykh doslidzhen: Materialy II Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* (pp. 63–65). Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. Retrieved from <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14765> [in Ukrainian].
22. Chabanna, M. (2010). Zastosuvannia modeli polityko-upravlinskoho tsykladu do doslidzhennia protsesu pryiniattia politychnykh rishen [Application of the policy-management cycle model to the study of the political decision-making process]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy – Scientific Notes of the I. F. Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 5(49), 354–364. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/chabanna_zastosuvannia.pdf [in Ukrainian].

23. Kabinet Ministriv Ukrainy (2007). Pro zatverdzhennia Rehlamentu Kabinetu Ministriv Ukrainy [On the approval of the Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 950 (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-n> [in Ukrainian].

24. Verkhovna Rada Ukrainy (2022). Pro administratyvnu protseduru [On administrative procedure]: Law of Ukraine No. 2073-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20> [in Ukrainian].

25. OECD (2023). The Principles of Public Administration. Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/the-principles-of-public-administration_3d20d3ce-en.html

26. Verkhovna Rada Ukrainy (2000). Pro derzhavne prohnouzuvannia ta rozroblennia prohram ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy [On state forecasting and development of programmes for economic and social development of Ukraine]: Law of Ukraine No. 1602-III of March 23, 2000. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 16.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 29.09.2026

Дата публікації статті: 07.10.2026